

Hogan Yas Tepkileri Tarama Listesi (HYTL)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hogan Yas Tepkileri Tarama Listesi (HYTL)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23049>

Özet

Hogan Yas Tepkileri Tarama Listesi (HYTL), bireylerin kay?p sonrası ya?ad?klar? **yas** tepkilerini ve adaptif/maladaptif ba?a ç?kma stratejilerini de?erlendirmek amacıyla Hogan Ölçe?i'nin Türk kültürüne uyarlanm?? versiyonudur. Bu tarama listesi, toplam 61 maddeden ve alt? ayr? alt boyuttan olu?maktadır. Uyarlama çal??mas? ?ehnaz Y?ld?r?m ve Handan F???lo?lu taraf?ndan 2005 y?l?nda gerçekte?tirilmi? olup, ölçe?in psikometrik özelliklerinin klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda kullan?labilecek yüksek düzeyde güvenilir ve geçerli oldu?unu göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Hogan Yas Tepkileri Tarama Listesi, HYTL, **yas** tepkileri, uyarlama, psikometrik özellikler, kay?p, **Cronbach Alfa**.

Yazarlar

?ehnaz Y?ld?r?m, Handan F???lo?lu

Amaç

HYTL'nin temel amacı, bireylerin ya?ad??? **yas** sürecindeki tepkilerinin yo?unlu?unu ve niteli?ini kapsaml? bir ?ekilde taramaktır. Bu tarama listesi, özellikle uyumsuz (maladaptif) yas tepkilerini, patolojik yas riskini ve bireyin psikolojik geli?imini de?erlendirmeye yard?mc? olmay? hedefler. Ölçek, klinik müdahale gerektirebilecek spesifik yas boyutlar?n? belirlemede önemli bir rol oynar.

Ölçe?in Türk kültürüne uyarlanması, orijinal Hogan Ölçe?i'nin psikometrik özelliklerinin yerel örneklemede de geçerli oldu?unu kan?tlamak ve böylece Türk ara?t?rmacılar ile klinisyenlerin kullanabilece?i standart ve güvenilir bir araç sunmak amacıyla yapılm??tır. Bu sayede, yas süreçlerinin kültürel ba?lama uygun bir ?ekilde incelenmesi mümkün hale gelmi?tir.

Yap?

Hogan Yas Tepkileri Tarama Listesi (HYTL), **yas**?n çok boyutlu yap?s?n? ölçmektedir. Ölçek, kay?p sonrası deneyimlenen bili?sel, duygusal ve davran??sal tepkileri içeren alt? temel faktöre ayrılm??tır. Bu faktörler, bireyin kayba verdi?i tepkinin derinli?ini ve i?levsellik düzeyini detayl?ca ortaya koyar.

Ölçe?in ölçtü?ü alt? temel boyut, Umutsuzluk, Panik Davran??, Suçlama ve K?zg?nl?k, Kopma, Ki?isel Geli?im ve Da??n?kl?k olarak adlandırılm??tır. Bu boyutlar?n varl???, yas?n tek bir duygu durumu yerine, karma??k ve çok yönlü bir psikolojik süreç oldu?unu vurgulamaktadır.

Geçerlik

HYTL'nin iç geçerliliğini belirlemek amacıyla **uç grup yöntemi** (extreme group method) kullanılmıştır. Bu yaklaşımda, ölçeğin ölçtüğü yapıların (yas tepkileri) uç noktalarında yer alan gruplar ayırt edebilme yeteneğini test eder ve iç geçerliğe katkı sağlar.

Geçerlik çalışmasında, her bir boyutta en yüksek puanları alan katılımcıların %27'si (n=28) üst grup, en düşük puanları alan katılımcıların %27'si (n=28) ise alt grup olarak belirlenmiştir. Bu uç gruplar arasındaki puan farklılıklarının anlamlı bulunması, HYTL'nin yas tepkilerini başarıyla bir şekilde ayırt edebildiğini ve yapısal geçerliğe sahip olduğunu göstermiştir.

Güvenirlik

Tarama listesinin güvenirlik analizi, hem alt boyutlar hem de tüm ölçek için **Cronbach alfa** iç tutarlılık katsayıları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı ne ölçüde tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren önemli bir psikometrik göstergedir.

HYTL'nin **Cronbach alfa** iç tutarlılık katsayıları 0.74 ile 0.95 arasında bulunmuştur. Bu yüksek değerler, ölçeğin genel olarak mükemmel düzeyde güvenilir olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca, her bir boyuttaki maddelere yapılan madde-toplam korelasyon analizlerinde elde edilen değerlerin 0.20'den yüksek olması, maddelerin ölçeğin genel puanına tutarlı ve anlamlı bir katkı sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Hogan Yas Tepkileri Tarama Listesi, 61 maddeden oluşan ve altı temel faktörü içeren çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Bu altı faktör, yas sürecinin farklı bileşenlerini başarıyla temsil eder. Uyarılma çalışması, bu faktör yapısının Türk örnekleminde de korunduğunu ve ölçeğin yapısal geçerliğini desteklediğini göstermiştir.

HYTL'nin altı faktörü ve bu faktörlere ait madde sayıları aşağıdaki gibidir:

- Umutsuzluk (13 madde)
- Panik Davranış (14 madde)
- Suçlama ve Kızgınlık (12 madde)
- Kopma (7 madde)
- Kişisel Gelişim (8 madde)
- Dağınıklık (7 madde)

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama ve Tarama Listesi

Format: 5'li **Likert** Tipi Ölçek

Mevcut Dil: Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Kayıp yaşıyan yeti?kin bireyler

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genellikle 18 ya? ve üzeri)

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, kayıp deneyimi yaşıam?? bireylerin yaşıad??? yas tepkilerini ölçmek üzere tasarlanm??t?r. Uyarlama çalışması genellikle farklı kayıp türlerine maruz kalm?? bireyleri kapsam??t?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (self-report) temelli bir envanterdir. Katılımcılar, her bir maddeyi 5'li **Likert** derecelendirme sistemi üzerinden yanıtlar. (1= beni hiçbir şekilde tanımlamıyor - 5= beni çok iyi tanımlıyor).

Anahtar Kelimeler

Umutsuzluk, panik, kızılgöl, **kişisel gelişim**, psikometrik, öz bildirim, **Likert**.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil

Bağılı?k E-posta Adresleri: sehnazy@hotmail.com

Yazma Adresi: ?ehnaz Yıldırım (Sorumlu yazar)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

HYTL'nin Türkçeye uyarlama çalışması 2005 yılında yayınlanm??t?r. Ölçeğin kullanımı, çoğaltılması ve ticari amaçlarla kullanılması için sorumlu yazar ?ehnaz Yıldırım ile e-posta (sehnazy@hotmail.com) yoluyla iletişime geçilmesi ve izin alınması gerekmektedir.

Kaynaklar

Yıldırım, ?. ve Fı?ılo?lu, H. (2005). Hogan Yas Tepkileri Tarama Listesi (HYTL) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazılar? Dergisi*, 8(15), 47-61. Makalenin orijinal bağlantısı:

turkpsikolojidergisi.com

HYTL'nin orijinal PDF'i bu adresten indirilebilir: hogan-yas-tepkileri-tarama-listesi-hytl-toad.pdf

Hogan Yas Tepkileri Tarama Listesi (HYTL) Maddeleri

HYTL, toplam 61 maddeden ve altı alt boyuttan oluşmaktadır. Derecelendirme 5'li Likert tipindedir (1= beni hiç bir şekilde tanımlamıyor - 5= beni çok iyi tanımlıyor). Alt boyutlar ve madde dağılımları aşağıdadır:

Umutsuzluk (13m)

Panik Davranış (14m)

Suçlama ve Kızgınlık (12m)

Kopma (7m)

Kişisel Gelişim (8m)

Dağınıklık (7m)